

Skötselplan för naturreservatet Hyllingen i Aneby kommun

Innehållsförteckning

1. Syftet med naturreservatet	1
2. Beskrivning av området.....	2
2.1 Administrativa data	2
2.2 Topografi, geologi och hydrologi	3
2.3 Historik och markanvändning	3
2.4 Växt- och djurliv	3
2.5 Friluftsliv	4
2.6 Bebyggelse och anläggningar	4
2.7 Källförteckning	4
3. Mål och skötselåtgärder för naturreservatet.....	4
3.1 Övergripande mål med skötseln	4
3.2 Skötselområden med bevarandemål och åtgärder.....	5
3.3 Friluftsliv och gränser	8
3.4. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder.....	9
4. Dokumentation och uppföljning	10
4.1 Uppföljning av skötselåtgärder	10
4.2 Uppföljning av bevarandemål	10
5. Bilagor.....	10

Skötselplanens giltighetstid

Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen i Jönköpings län 2020 och gäller tills vidare men bör revideras när tillsyn eller uppföljning visar att behov finns. Beslutets syfte och föreskrifter sätter ramarna för skötselplanens revidering. Beslut om bildande av naturreservat fattades den 30 oktober 1968. Beslut om komplettering av syfte och skäl samt förtydligande av föreskrifter fattades den 2 november 2021.

Vid frågor om skötsel av reservat kontakta Länsstyrelsens växel, telefon 010-223 60 00.

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och vårda en slättsjö för dess betydelse för flyttande och häckande fåglar
- bevara biologisk mångfald, särskilt fågelfauna, knuten till en slättsjö
- inom ramen för bevarande av naturvärdena ge besökare möjlighet till naturupplevelser och ett rikt friluftsliv
- bevara förekommande Natura 2000-arter i gynnsamt tillstånd

Syftet ska uppnås genom att:

- igenväxningsvegetation, tuvbildning eller dylikt begränsas på lämpligt sätt vid behov
- besöksanordningar ska vara väl underhållna

2. Beskrivning av området

2.1 ADMINISTRATIVA DATA

Namn	Hyllingen
Skyddsform	Naturreservat
Areal	45 hektar (ha) varav vatten 6,6 ha
Beslut om Natura 2000	Ja (SE 0310376)
IUCN-kategori	IV – Habitat/Artskyddsområde
Miljömål	Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker och Ett rikt växt- och djurliv
Län	Jönköping
Kommun	Aneby
Socken	Marbäck och Bredestad
Naturgeografisk region	Sydsvenska höglandets centrala och östra delar (13)
Mittpunktskoordinater	N6411458.854 - E490597.152 (SWEREF99TM)
Lägesbeskrivning	Strax söder om sjön Ralången och 2 km nordost om Aneby tätort
Fastigheter	Del av Södra Jularp 1:17, Äng 1:1, Fanholmen 1:1, Katrineholm 1:1 Nyttjanderätter och servitut redovisas i sakägarförteckningen, bilaga 3
Markägarkategorier	Enskilda
Gräns	Enligt skötselplankartan, bilaga 1. Gränsen är inmätt av Lantmäteriet.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län
<i>Areal per markslag</i>	
Skog	2,7
Vatten	6,6
Övrigt	35,7

Naturtyper**Natura 2000-habitat**

KNAS naturtyper

Limnogen våtmark	9 ha	Ej Natura 2000-habitat
Odlad mark	26,7 ha	Ej Natura 2000-habitat
Triviallövskog	2,7 ha	Ej Natura 2000-habitat
Vattendrag	0,6 ha	Ej Natura 2000-habitat
Sjö	6 ha	Ej Natura 2000-habitat

2.2 TOPOGRAFI, GEOLOGI OCH HYDROLOGI

Hyllingen är en slättsjö belägen strax öster om Aneby. Hyllingen ingår i huvudavrinningsområdet Motalaström och Svartåns delavrinningsområde. Tillrinningsområdet uppgår till cirka 40 km², varav drygt 10 km² är åkermark. Sjön genomflyts av ett mindre vattendrag och avvattnas i norra delen genom Svartån till sjön Ralången. Största vattendjupet i sjön är cirka 1 m. Vid högvatten i Svartån pressas vatten upp i Hyllingen, som då får en större klarvattenspegel än normalt. Medelvattenytan i Hyllingen (inmätning i september 2011) ligger på en höjd av cirka +160,80 meter över havet.

2.3 HISTORIK OCH MARKANVÄNDNING

Området var fram till 1800-talet sjöbotten, men efter en betydande sänkning av vattennivån kunde stora delar av dalgången nyttjas som åkermark. Sjön Hyllingen är det fuktiga parti som återstod efter sänkningen. Stora madområden vid Hyllingen och Ralången var öppna och trädlösa ännu på 1950-talet. Detta bidrog till områdets betydelse för fågellivet.

Hyllingens öppna vattenyta har successivt blivit mindre och runt om sjön finns stora områden med fuktiga dikade marker som tidigare varit delar av sjön. De troligen största förändringarna inträffade under slutet av 1800-talet då sjön Ralången sänktes, samt i början av 1900-talet då en större markavvattning genomfördes av Svartån och delar av Vibäckebäcken (då kallad Bonabäcken). På kartmaterial från 1912 kan ses att sjöns vattenspegel hade en yta på ca 9 hektar.

2.4 VÄXT- OCH DJURLIV

Tillrinningen av näringsrikt vatten från odlade marker i Bredestadsdalen och Svartån gynnar en frodig växtlighet i och omkring sjön. Bladvass bildar sammanhängande bestånd i södra delen av sjön, i övrigt täcks den till stora delar av säv, sjöfräken och näckrosor. Älggräs är dominerande på delar av den fastare marken. Videarter och björk är de dominerande trädslagen. Ett björkbestånd finns i södra delen av naturreservatet och en mindre grupp lövträd, huvudsakligen björk, finns i anslutning till fågeltornet i naturreservatets östra sida.

Fågelfaunan kring sjön har studerats sedan 1950-talet. Bredestadsdalen, där sjön Hyllingen ligger, verkar tillsammans med den intilliggande sjön Ralången som ledlinje för flyttfåglar. Detta gör att ett stort antal arter rastar årligen vid sjön och på de översvämmande maderna kring naturreservatet. Svanar, gäss, änder och vadare sätter prägel på markerna under vår och

höst. Under sommaren fiskar fiskgjuse och häger vid Hyllingen, och arter som storspov, årta, sothöna, kornknarr och småfläckig sumphöna kan häcka i området. Dubbelbeckasin noteras ofta under sensommaren.

Under de senaste åren har utter återkommande observerats i området.

Kända förekomster av signalarter och rödlistade arter finns samlade i bilaga 2a.

2.5 FRILUFTSLIV

Hyllingen är ett omtyckt besöksmål för fågelintresserade i Anebytrakten. Det finns tre olika parkeringar med information om naturreservatet. Vid Ängs gård, på Hyllingens östra sida, finns en parkering och därifrån utgår en markerad strövstig till det östra fågeltornet. Vid sjön Ralångens södra ände finns en parkering och därifrån utgår ytterligare en strövstig till det östra fågeltornet. På Hyllingens västra sidan finns en parkering avsedd för besökare till det västra tornet, vilket är anpassat för funktionsnedsatta.

Alla delar av naturreservatet omfattas av tillträdesförbud för andra än markägaren/brukaren under perioden 1/3 till 31/8. Fågeltornet, och strövstigen till det, är dock undantagna från förbudet.

2.6 BEBYGGELSE OCH ANLÄGGNINGAR

I naturreservatets sydvästra gräns finns en starkströmsledning.

2.7 KÄLLFÖRTECKNING

Länsstyrelsen i Jönköpings län, 1968. Resolution IIIR11 11 66, naturreservat vid sjön Hyllingen i Aneby kommun

Länsstyrelsen i Jönköpings län, 2016. Bevarandeplan för Natura 2000-området Hyllingen

Länsstyrelsen i Jönköpings län, 1995. Natur i Jönköpings län.

Länsstyrelsen i Jönköpings län. Registerblad NRO06002, område av riksintresse för naturvård i Jönköpings län

SGU. Jordartskarta

SGU. Berggrundskarta

www.artportalen.se

3. Mål och skötselåtgärder för naturreservatet

3.1 ÖVERGRIPANDE MÅL MED SKÖTSELN

Naturreservatet ska utgöra en viktig lokal för häckande och rastande fåglar. Vid behov ska igenväxningsvegetation på land, i vatten och på öar bekämpas maskinellt eller manuellt. Det ska finnas öar utan landkontakt. Strandzonsvegetationen ska hållas kort genom bete och slåtter. Åkermarken brukas med konventionella metoder. Anordningar för friluftslivet ska underhållas och vid behov utvecklas. Invasiva arter ska kunna bekämpas med metoder enligt senaste kunskap.

Naturreservatet är indelat i 5 skötselområden:

1. Sjöyta samt öar
2. Svartån och Vibäckebäcken
3. Strandzon
4. Åkermark
5. Skog

3.2 SKÖTSELOMRÅDEN MED BEVARANDEMÅL OCH ÅTGÄRDER

För skötselområdesindelning, se skötselplankarta bilaga 2b.

SKÖTSELOMRÅDE 1	SJÖYTA OCH ÖAR	6 HA
Naturtyp:	Sjö	6 ha
Natura 2000-habitat:	Ej habitat	

OMRÅDESBESKRIVNING

Skötselområdet består av den centrala åfåran med omgivande öppet vatten samt öar.

BEVARANDEMÅL

Den öppna vattenytan skall ha en utbredning av minst 6 ha, utom vid extrema lågvatten sommartid. Det ska finnas öar utan landkontakt. Området ska vara fritt från vedartad igenväxningsvegetation utöver enstaka buskar eller buskgrupper av salixarter eller andra lägre buskar.

RESTAURERINGSÅTGÄRDER

- I framtiden bör det utredas om det är möjligt att anlägga en låg tröskel i utloppet för att tillse att sjöytan inte försvinner vid lågvatten. Utredningen ska ha som utgångspunkt att passage av fiskar och andra arter inte hindras.

LÖPANDE SKÖTSELÅTGÄRDER

- Maskinella insatser för att bibehålla den öppna vattenytan och bearbetning av igenväxningsvegetation vid behov. Metod väljs utefter aktuell kunskap.
- Maskinell fräsning av stränder vid behov.
- Minst var 3:e år ska behovet av röjning av vedartad vegetation undersökas och den manuella röjning som behöver göras genomförs.
- Vid behov kan öarna brännas för att motverka igenväxning samt ge möjlighet till naturlig etablering av födoväxter för betande fåglar.

SKÖTSELOMRÅDE 2	SVARTÅN OCH VIBÄCKEBÄCKEN	0,6 HA
Naturtyp:	Vattendrag	0,6 ha
Natura 2000-habitat:	Ej habitat	

OMRÅDESBESKRIVNING

Vibäckebäcken är Hyllingens inlopp och ansluter till Svartån i norr. Svartån rinner genom sjöns norra ände på sin väg mot sjön Ralången. Båda vattendragen är grävda med branta kanter.

BEVARANDEMÅL

Svartån och Vibäckebäcken ska hållas vattenförande. De ingår i Svartåregleringsföretaget och får rensas vid behov.

RESTAURERINGSÅTGÄRDER

- Inget restaureringsbehov föreligger.

LÖPANDE SKÖTSELÅTGÄRDER

- Inga löpande skötselåtgärder

UPPLYSNING

- Rensning av vattendragen sker på Svartåregleringsföretagets initiativ.

SKÖTSELOMRÅDE 3	STRANDZON	9 HA
Naturtyp:	Limnogen våtmark	9 ha
Natura 2000-habitat:	Ej habitat	

OMRÅDESBESKRIVNING

Skötselområdet består av fuktiga strandzoner som är svåra att bruka med konventionella jordbruksredskap. Strandzonen är dikad och diken får rensas för att dränera omgivande jordbruksmark. Området översilas helt eller delvis vid högvatten.

BEVARANDEMÅL

Strandzonerna ska ha en areal om minst 9 hektar. Området ska vara fritt från vedartad igenväxningsvegetation utöver enstaka buskar eller buskgrupper av salixarter eller andra lägre buskar.

RESTAURERINGSÅTGÄRDER

- Senast år 2025 ska en så stor del av skötselområdet som det är möjligt ställas i ordning med bland annat stängsel för att kunna betas.

LÖPANDE SKÖTSELÅTGÄRDER

- Minst var 3:e år ska behovet av röjning av vedartad undersökas och den manuella röjning som behöver göras genomförs.
- Maskinell fräsning av strandzonen för att motverka tuvbildning och igenväxning.
- Om det fungerar med beteshävd ska området betas årligen.
- Bränning av fjolårsgräs får göras vid behov.

- Rensning av diken vid behov.

SKÖTSELOMRÅDE 4	ÅKERMARK	26,7 HA
Naturtyp:	Odlad mark	26,7 ha
Natura 2000-habitat:	Ej habitat	

OMRÅDESBESKRIVNING

Åkermarken brukas med konventionella metoder. Västra och norra delen används i dagsläget huvudsakligen för skörd av vall medan östra sidan används växelvis för spannmålsproduktion och vall. Marken har relativt dålig bärighet och trots de djupa dikenas dränering blir grödan inte alltid skördad som planerat.

BEVARANDEMÅL

Området ska erbjuda öppna miljöer för rastande och häckande fåglar. Åkrar och diken ska hållas välhåvdade och fria från vedartad igenväxningsvegetation.

RESTAURERINGSÅTGÄRDER

- Inget restaureringsbehov föreligger.

LÖPANDE SKÖTSELÅTGÄRDER

- Diken rensas vid behov och dikeskanterna hålls fria från vedartad vegetation.
- Åkermarken bör inte slås under perioden 1/4 – 15/7, om detta inte syftar till att främja fågellivet.
- Bränning av fjolårsgräs får göras vid behov.

UPPLYSNINGAR

- Det är markägaren eller av markägaren anlita arrendator som ansvarar för de löpande skötselåtgärderna i detta skötselområde.

SKÖTSELOMRÅDE 5	SKOG	2,7 HA
Naturtyp:	Triviallövskog	2,7 ha
Natura 2000-habitat:	Ej habitat	

OMRÅDESBESKRIVNING

Skötselområdet består av två lövskogsområden. Det mindre området är en lövdunge vid fågeltornet. Skogen är viktig för att besökare ska kunna ta sig till fågeltornet utan att störa fågellivet. Det större området i söder är ett lövskogsområde med inblandning av barrträd.

BEVARANDEMÅL

Det bör finnas en lövdunge vid fågeltornet. Skogen ska inte skymma sikten från fågeltornet eller utgöra en fara för besökare.

RESTAURERINGSÅTGÄRDER

- Inget restaureringsbehov föreligger.

LÖPANDE SKÖTSELÅTGÄRDER

- Träd som skymmer sikten eller utgör en fara för besökare eller anordningar tas ner och lämnas på plats.

UPPLYSNINGAR

- Markägaren ansvarar för skötseln av skogen. Skogen får avverkas men det är förbjudet att så eller plantera ny skog i naturreservatet.

3.3 FRILUFTSLIV OCH GRÄNSER

Det finns tre olika parkeringar med information om naturreservatet. Vid Ängs gård, på Hyllingens östra sida, finns en parkering och därifrån utgår en markerad strövstig till det östra fågeltornet som ligger i naturreservatet. Vid sjön Ralångens södra ände finns en parkering och därifrån utgår ytterligare en strövstig till det östra fågeltornet. På Hyllingens västra sida finns en parkering avsedd för besökare till det västra fågeltornet som ligger utanför naturreservatet. Det västra fågeltornet anpassat för funktionsnedsatta. Hela naturreservatet omfattas av tillträdesförbud för andra än markägaren/brukaren under perioden 1/3 till 31/8. Östra fågeltornet, och strövstigarna till det, är dock undantagna från förbudet.

För lokalisering av friluftsanordningar, se karta bilaga 2c.

BEVARANDEMÅL

- Gränsen för naturreservatet ska vara väl markerad enligt Naturvårdsverkets anvisningar och skyltar som upplyser om tillträdesförbud ska finnas i gränslinjen.
- Det ska finnas minst en informationstavla i eller i anslutning till naturreservatet. Besökare till naturreservatet ska kunna ta del av

föreskrifter och information om områdets naturvärden samt delar av allemansrätten genom informationstavlor som är i gott skick.

- Det ska finnas ett fågeltorn som ska vara väl underhållet.
- Det ska finnas en markerad och väl underhållen strövstig fram till fågeltornet.
- Friluftslivet i området ska framför allt styras till de markerade strövstigarna till fågeltornet.
- Det bör, i anslutning till naturreservatet, finnas minst en väl underhållen parkering för besökare.

RESTAURERINGSÅTGÄRDER

- Fågeltornet i naturreservatet är ålderstiget. En utredning bör genomföras om nybyggnation av fågeltorn.

LÖPANDE SKÖTSELÅTGÄRDER

- Löpande underhåll av fågeltornet och strövstigen fram till fågeltornet.

UPPLYSNINGAR

- Parkeringsplatsen vid Ängs gård och strövstigen från den parkeringsplatsen fram till naturreservatet regleras i särskilt avtal.
- Strövstigen från Ralångens södra ände till östra fågeltornet markeras och underhålls av Aneby kommun.

3.4. SAMMANFATTNING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER

Åtgärd	Var	När
Utredning om nybyggnation av fågeltorn	Östra fågeltornet	2021-2023
Maskinella åtgärder för att hålla vattenytan öppen	Skötselområde 1	Vid behov
Maskinell bearbetning av igenväxningsvegetation	Skötselområde 1	Vid behov
Utredning om möjlighet att anlägga tröskel vid utloppet	Skötselområde 1	Vid behov
Manuell röjning av förvedad vegetation	Skötselområde 1 och 3	Var 3:e år
Maskinell fräsning av stränder	Skötselområde 1 och 3	Vid behov
Stängsling för betesdjur	Skötselområde 3	Senast 2025
Rensning av diken	Skötselområde 3 och 4	Vid behov
Hålla dikeskanter fria från förvedad vegetation	Skötselområde 4	Vid behov
Fällning av skymmande och farliga träd	Skötselområde 5	Vid behov

4. Dokumentation och uppföljning

4.1 UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska följas upp och dokumenteras enligt Naturvårdsverkets och Länsstyrelsens riktlinjer.

4.2 UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL

En fördjupad uppföljning av naturreservatets värden (natur- och friluftslivs-värden) och de uppsatta bevarandemålen bör ske. Uppföljningen ska ske enligt riktlinjer för uppföljning av skyddade områden.

Den rödlistade fjärilen gulryggig fältmätare noterades strax utanför reservatet år 2016. Larverna lever enbart på springkorn. En kartläggning av eventuell förekomst av springkorn och/eller lämpliga växtmiljöer i reservatet vore önskvärd. Vid förekomst bör skötseln inriktas på att gynna springkorn om det är förenligt med reservatets syfte. Om lämpliga kalkrika växtmiljöer identifieras kan insådd av springkorn övervägas.

5. Bilagor

- 2a Artlista
- 2b Skötselplankarta
- 2c Karta för friluftsanordningar

Urval av arter inom naturreservatet Hyllingen

Nedan redovisas kända förekomster av rödlistade arter, arter i EU:s fågeldirektiv samt andra arter av intresse. Arterna är indelade i grupp och därefter i bokstavsordning efter det svenska namnet med det latinska namnet inom parentes.

Kategori: RE (nationellt utdöd), CR (akut hotad), EN (starkt hotad), VU (sårbar), NT (nära hotad), DD (kunskapsbrist), LC (rödlistad 2005 men 2010/2015 bedömd livskraftig). EU (arter i art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet). R (Regionalt sällsynta arter). ÅGP (art inom åtgärdsprogram för hotade arter).

Inventerat: det år som senaste fyndet observerades.

Referens: LST (Länsstyrelsen), AP (Artportalen).

Tabell över kända förekomster av rödlistade arter, arter i EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv, ÅGP-arter samt andra arter av intresse. Sekretessarter är inte angivna.

Art	Kategori	Inventerat	Referens
Kärlväxter			
Blomvass (<i>Butomus umbellatus</i>)	R		LST
Etternässla (<i>Urtica urens</i>), noterad strax utanför reservatet	NT	2017	AP
Vattenveronika (<i>Veronica anagallis-aquatica</i>)	R	2000	LST, AP
Fåglar			
Blå kärrhök (<i>Circus cyaneus</i>)	NT, EU	2018	AP
Brun kärrhök (<i>Circus aeruginosus</i>)	EU	2019	AP
Brushane (<i>Calidris pugnax</i>)	VU, EU	2019	AP
Dubbelbeckasin (<i>Gallinago media</i>)	NT, EU	2018	AP
Fisktärna (<i>Sterna hirundo</i>)	EU	2018	AP
Flodsångare (<i>Locustella fluviatilis</i>)	NT	2017	AP
Grönben (<i>Tringa glareola</i>)	EU	2019	AP
Jorduggla (<i>Asio flammeus</i>)	EU	2017	AP
Kornknarr (<i>Crex crex</i>)	NT, EU	2019	AP
Mindre hackspett (<i>Dendrocopos minor</i>)	NT	2019	AP
Rosenfink (<i>Carpodacus erythrinus</i>)	NT	2019	AP
Småfläckig sumphöna (<i>Porzana porzana</i>)	VU, EU	2019	AP
Stenfalk (<i>Falco columbarius</i>)	NT, EU	2019	AP
Storspov (<i>Numenius arquata</i>)	EN	2019	AP
Sångsvan (<i>Cygnus cygnus</i>)	EU	2019	AP

Sävsparrv (<i>Emberiza schoeniclus</i>)	NT	2019	AP
Törnskata (<i>Lanius collurio</i>)	EU	2019	AP
Vaktel (<i>Coturnix coturnix</i>)	NT	2019	AP
Ärta (<i>Anas querquedula</i>)	EN	2017	AP
Insekter			
Gulryggig fältnätare (<i>Ecliptopera capitata</i>)*	VU	2016	AP
Humlerotfjäril (<i>Hepialus humuli</i>)*	NT	2016	AP
Silversmygare (<i>Hesperia comma</i>)*	NT	2013	AP
*Fjärilarna ovan är noterade strax utanför reservatet			
Däggdjur			
Utter (<i>Lutra lutra</i>)	NT, ÅGP	2019	AP
Grod- och kräldjur			
Åkergroda (<i>Rana arvalis</i>)	EU	2017	AP

Källförteckning

Artdatabanken 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020.

Bilaga 1 till fågeldirektivet

Bilaga 2 till art- och habitatdirektivet

Naturvårdsverket, 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av utter.

Rapport 5614.

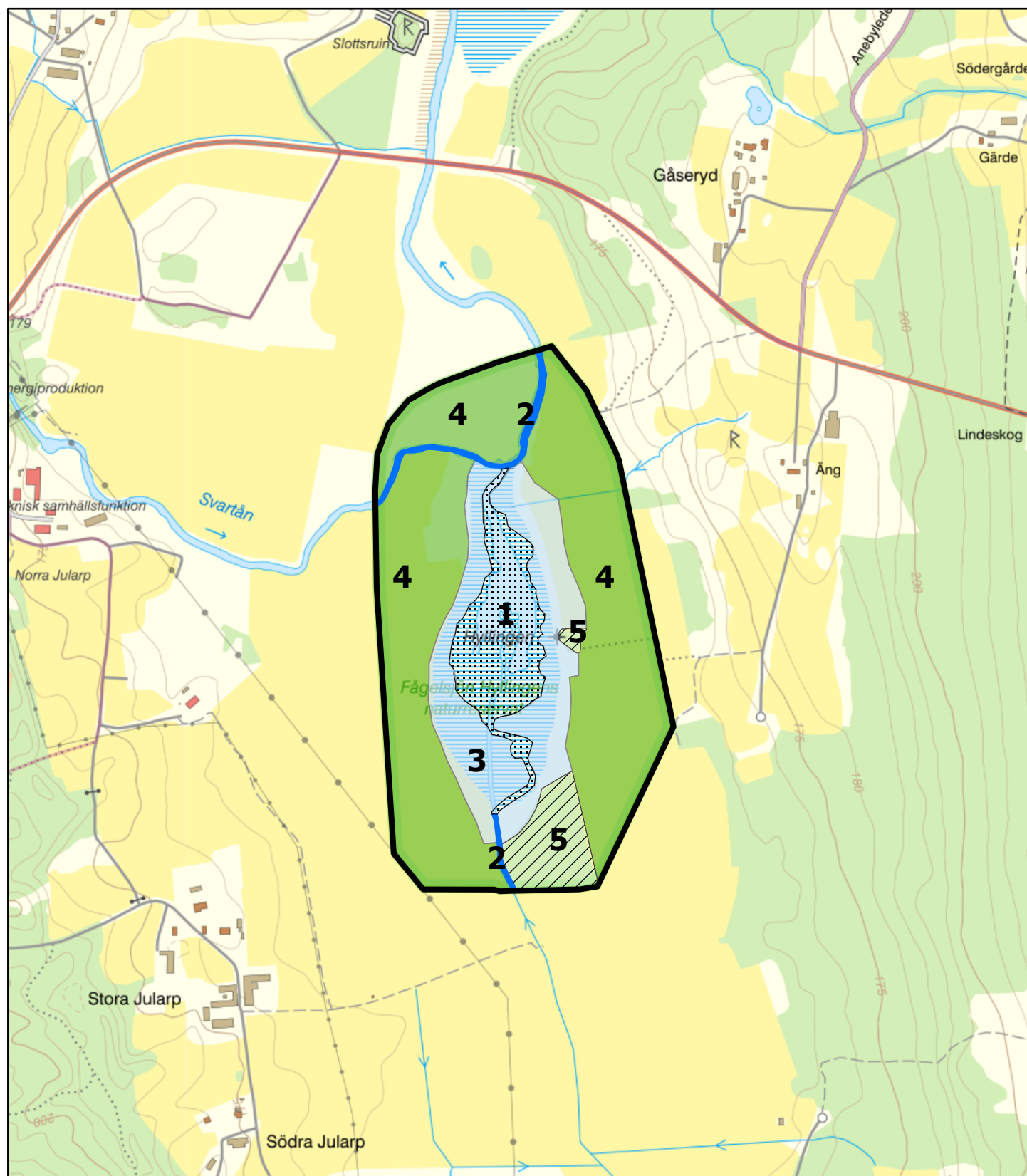
Naturresevat Hyllingen

Bilaga 2b

Skötselplankarta

Tillhör Länsstyrelsens beslut

2021-11-02, dnr 511-6818-2018

- Gräns Hyllingen
- Skötselområde 1 sjöyta och öar
- Skötselområde 2 Svartån och Vibäckebacken
- Skötselområde 3 strandzon
- Skötselområde 3 åkermark
- Skötselområde 5 skog

Skala 1:10 000

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

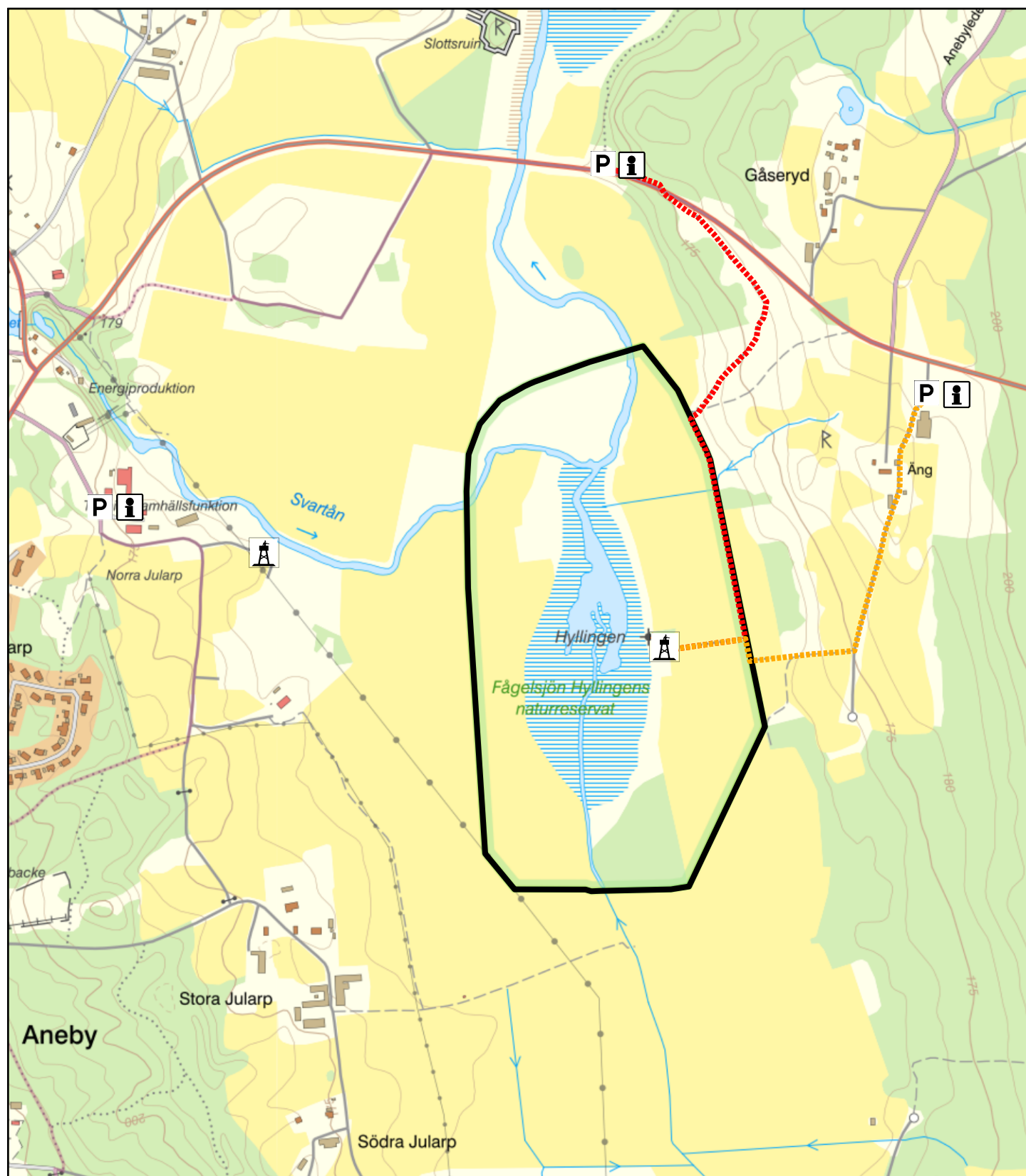
© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen Jönköping

Naturresevat Hyllingen

Bllaga 2c

Karta för friluftsanordningar
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2021-11-02, dnr 511-6818-2018

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen Jönköping

Gräns Hyllingen

Strövstig 0,9 km

Strövstig 1,3 km

Fågeltorn

Informationsskylt

Parkering

Skala 1:10 000

